

Čís. 10327.

Oprávnění ke sporu jest posuzovati podle doby, kdy byl vynesena rozsudek soudu první stolice (§ 406 c. ř. s.). Stačí, byla-li do této doby splněna podmínka platnosti postupu pohledávky na žalobce. Předpis § 234 c. ř. s. nepřichází tu v úvahu.

Obročník jest oprávněn propachtovati vlastním jménem obroční nemovitosti a jest pasivně oprávněn k žalobě o náhradu škody z předčasného a svémocného zrušení nájemní smlouvy.

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1930, R II 368/30.)

Žalobkyně domáhala se na žalovaném faráři zaplacení zažalované pohledávky, postoupené jí do vlastnictví jejím manželem, z důvodu náhrady škody pro předčasné zrušení pachtovní smlouvy žalovaného s postupitelem. Žalovaný namítl především nedostatek i aktivního i pasivního oprávnění k žalobě. Nedostatek oprávnění žalobkyně k žalobě spatřoval v tom, že žalobkyni, jež podle svého tvrzení nabyla zažalované pohledávky od svého manžela, nebyla pohledávka, jak zákon vyžaduje, postoupena notářským spisem, nedostatek pasivního oprávnění žalovaného uplatňoval proto, že žalovaný jako farář, tedy beneficiát a správce farního obročí, nemůže býti z poměrů mezi vlastníkem a nájemci osobně zavázán a tudíž ani žalován. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Pokud se týče námítky nedostatku aktivního oprávnění žalobkyně, poněvadž se postup zažalované pohledávky nestal notářským spisem podle § 1 zákona ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák., zdálo by se, že podle doslovu tohoto § netřeba při postupu mezi manžely formy notářského spisu, ježto postup není uveden mezi dotýcnými právními jednáními. Avšak otázku, zda postup pohledávky mezi manžely vyžaduje formy notářského spisu, jest řešiti podle toho, jaké právní povahy jest právní jednání, jež jest a bylo důvodem postupu. A tu stačí, že se postup v souzeném případě podle tvrzení samé žalobkyně v žalobě stal úplatně, náhradou dlužné odměny žalobkyně za živění dětí. Proto postup, o nějž tu jde, jest i uznáním manželova dluhu proti manželce ve výši 12.000 Kč a tento dluh manžel manželce, žalobkyni, chce postupem tím uhraditi neb aspoň zajistiti. Z toho důvodu podle výše cit. zákona vyhledává se k platnosti postupu formy notářského spisu (viz rozh. nejv. soudu ze dne 16. prosince 1926, Rv I 1349/26, čís. 6592 sb. n. s.). Proto převod žalobní pohledávky postupitelem na jeho manželku, žalobkyni, byl by se musel státi před dodáním žaloby a poněvadž postup se stal podle notářského spisu až za sporu, ba po ukončení sporu, jest podle § 193 c. ř. s. bez významu pro spor, neboť v době podání žaloby byl vlastníkem sporné pohledávky manžel žalobkyně a nikoliv tato. Není proto žalobkyně k žalobě aktivně oprávněna. Postup mohl platně nastati až okamžikem úplného vyhotovení notářského spisu, v souzeném případě stal se postup až dne 8. března 1930, což podle § 234 c. ř. s. jest bez účinku na spor. Avšak i námítka nedo-

statku pasivního oprávnění jest správná. Podle §§ 41 a 42 zák. ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. zák. jest pokládati faráře za zákonného správce kostelního jmění, které po právní stránce jest druhem nadace. Farář vedoucí správu tohoto jmění jest tudíž zmocněncem této nadace podle zákona, a platí i o něm ustanovení § 1017 obč. zák., podle něhož zmocněncova právní jednání zakládají právní poměr jen mezi zmocnitelem, zde nadací a mezi jejím spolusmluvníkem, nikoliv však mezi tímto spolusmluvníkem a zmocněncem, správcem. Vzhledem k zásadě veřejnosti pozemkových knih, o nichž žalující strana měla věděti, jest v souzeném případě vlastníkem pachtovních pozemků farské obročí, nikoliv žalovaný farář ve vlastní osobě a může žalobní nárok směřovati jen proti farnímu obročí (rozh. nejv. soudu ze dne 20. prosince 1928, Rv II 104/28, čís. sb. n. s. 8569). Totéž platí o zastupování, neboť obročí farské samo musí býti zastupováno finanční prokuraturou a nikoliv snad žalovaným beneficiátem. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y: I když se vychází z toho, že jest tu třeba k platnému převodu pohledávky s postupitele na jeho manželku, žalobkyni, notářského spisu, jak rozhodl nejvyšší soud ve svém nálezu čís. sb. n. s. 6592, byla tato podmínka platnosti postupu splněna, neboť odvolatelka předložila o postupu notářský spis, jenž byl zřízen před vydáním napadeného rozsudku. Trebaže poslední ústní jednání v prvé stolici bylo před tím právě k vůli předložení této listiny podle § 193 třetí odstavce c. ř. s. skončeno, stalo se před uplynutím lhůty odvolatelce k tomu poskytnuté, tudíž s hlediska napadeného rozsudku ještě včas, poněvadž jest věc posuzovati tak, jako by byl předložen ještě před skončením posledního ústního jednání, ono citované ustanovení má za účel, by prodloužilo účinky trvání ústního jednání o řečenou lhůtu. Ustanovení § 234 c. ř. s., jehož se napadený rozsudek pro opačné stanovisko dovolává, nemá s tímto případem nic společného. Tu nejde vůbec o zcizení pohledávky, o které byl mezi původním vlastníkem a třetí osobou zahájen spor. Toto zákonné ustanovení řeší jen otázku, která byla dříve sporná, pokud sahají subjektivní hranice pravomoci rozhodnutí (viz rozhodnutí nejvyššího soudu čís. sb. 1617 a 1891). Jest tedy aktivní oprávnění žalobkyně k žalobě opodstatněno. Ani řešení otázky pasivního oprávnění žalovaného k žalobě v rozsudku prvního soudu, není podle názoru odvolacího soudu správné. Rozhodnutí nejvyššího soudu otištěné pod čís. sb. 8569, o něž se napadený rozsudek v tom ohledu opírá, na souzený případ vůbec nedopadá. Jest v nauce obecně známo, že poměr obročnicka k majetku obročnímu jest týž jak poživatele k majetku, na němž vázne služebnost. Má tudíž obročník právo vlastním jménem obroční nemovitosti platně propachtovati. (Viz Ehrenzweig I/2 strana 359 a poznámka 9. na téže straně, jakož i rozhodnutí býv. nejvyššího soudu ze dne 18. ledna 1861, čís. 1258 sb.). Podotýká se ještě k poznámce v Ehrenzweigově knize, že se min. nařízení ze dne 20. června 1860 čís. 162 na pachtovní smlouvy nevztahuje. Mimo to jde tu o žalobu o náhradu škody z důvodu, že žalovaný prý osobně, nikoliv v zastoupení

obročí postupiteli pronajal určité pole na určitou dobu a že prý, zrušiv předčasně a svémocně smlouvu, je předal jinému. Z těchto důvodů má odvolací soud za to, že žalovaný jest k žalobě pasivně oprávněn.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Stěžovatel neprávem vytýká zrušovacímu usnesení odvolacího soudu, že v něm byla sporná věc nesprávně posouzena po stránce právní. Pokud jde o aktivní oprávnění žalobkyně k žalobě, hájí nejvyšší soud názor, že ustanovení § 406 c. ř. s. vyslovuje všeobecnou procesní zásadu, že předpoklady právní ochrany nároku, zejména i oprávnění ke sporu, jest posuzovati podle doby vynesení rozsudku prvního soudu. (Viz rozhodnutí čis. 1617, 4298, 4400, 5814, 5932, 6512, 6631 a 8468 sb. n. s.) Řídil-li se odvolací soud tímto názorem, nelze mu důvodně vytýkati, že řešil zmíněnou otázku nesprávně. Stěžovatelův názor, že se stalo vlastně zcizení předmětu sporu podle § 234 c. ř. s., vyvrátil případně již odvolací soud. Stěžovatel ostatně přehlíží, že postup zažalované pohledávky byl tvrzen již v žalobě, že šlo jen o nedostatek formy notářského spisu a že tento nedostatek formálnosti byl napraven ještě před vynesením rozsudku prvního soudu ve lhůtě určené k tomu soudem. O zcizení předmětu sporu podle § 234 c. ř. s. nemůže tu tedy býti řeč. I otázka pasivního oprávnění žalovaného byla odvolacím soudem rozřešena správně. Se zřetelem k vývodům rekursu dodává se k důvodům napadeného usnesení, že podle § 46 zákona ze dne 7. května 1874, čis. 50 ř. zák. spravuje jmění katolického duchovního obročí jeho poživatel (§ 509 obč. zák. a rozhodnutí čis. 1666 sb. n. s.), že propachtovatelem pozemků náležejících vlastnický farnímu obročí není obročí, nýbrž osoba fysická, již přísluší k pozemkům právo poživací, obročník (farář), (viz rozhodnutí čis. 4935 sb. n. s.), a že finanční prokuratura jest podle § 2 čis. 9 služební instrukce ze dne 9. března 1898, čis. 41 ř. zák. povolána zastupovati duchovní obročí jen potud, pokud jde o neporušenost kmenového jmění obročního, nikoliv i tehdy, jde-li jen o běžné užitky majetkové (viz rozhodnutí čis. 6885, 8986 sb. n. s.). V souzeném případě jest žalováno z důvodu náhrady škody, kterou prý způsobil žalovaný osobně jako propachtovatel pozemků a poživatel farního obročí, takže jest mylným stěžovatelův názor, že nemůže býti žalován jako obročník, nýbrž jen farní obročí samo.

Čís. 10328.

Zrušení zajišťovací exekuce nelze se domáhati proto, že rozsudek tvořící exekuční titul byl v opravném řízení zrušen a prvnímu soudu uloženo, by znovu rozhodl.

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1930, R II 388/30).